

Fundacja Nasza Ziemia

www.naszazemia.pl

fundacja@naszazemia.pl

tel./faks 22 622 5158

Materiał dla mediów

6 września 2012 r.

Wyniki badania świadomości osobistego wpływu człowieka na środowisko

Badanie opinii zrealizowane zostało przez firmę Biostat w marcu 2012 r. na zlecenie i pod kierunkiem Fundacji Nasza Ziemia. Celem badania było określenie poziomu świadomości osobistego wpływu na środowisko oraz postaw respondentów w zakresie gospodarki odpadami, wykorzystania energii, używania wody, ochrony bioróżnorodności, znajomości pojęcia i stosowania zasad rozwoju zrównoważonego, a także ogólnych postaw w zakresie ochrony środowiska. W toku badania zgromadzono również katalog opinii na temat bioróżnorodności oraz osobistego planu rozwoju zrównoważonego. Badanie jest częścią Kampanii na rzecz Rozwoju Zrównoważonego, zainicjowanej i prowadzonej przez Fundację Nasza Ziemia. Badanie zostało sfinansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wiosną 2014 roku będzie przeprowadzone analogiczne badanie, dzięki któremu będzie można zmierzyć zmiany w badanych zjawiskach.

Badanie zostało zrealizowane na wyselekcjonowanych, czterech głównych grupach badawczych:

- przedstawiciele dzieci i młodzieży.
- przedstawiciele edukatorów, tj. nauczycieli, liderów aktywności, działaczy organizacji pozarządowych, pracowników bibliotek publicznych i in.
- przedstawiciele urzędników samorządowych.
- przedstawiciele przedsiębiorców i pracowników firm.

W przeprowadzonym badaniu wykorzystano metodę ilościową w postaci wywiadu kwestionariuszowego. W przypadku edukatorów, urzędników samorządowych oraz przedsiębiorców i pracowników firm zastosowano wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI). Kwestionariusz został opracowany przez Wykonawcę badania. Zagadnienia stanowiące jego treść zostały skonstruowane w oparciu o wytyczne określone przez Zamawiającego, składając się łącznie z 40 pytań.

Badanie miało charakter ogólnopolski. W każdym województwie przebadano po 16 osób z każdej z wytypowanych grup respondentów. W efekcie, w każdym województwie zostały przeprowadzone łącznie 64 wywiady. Najważniejsze wnioski, wynikające z danych zebranych podczas przeprowadzonego badania, dotyczą następujących pól badawczych:

1. Stosowanie działań proekologicznych

88,4% respondentów deklaruje stosowanie selektywnej zbiórki odpadów, 94,5% racjonalnie używa energii, 94,1% nie marnuje i chroni wodę, a 91% chroni przyrodę wokół siebie. Grupą respondentów, która najczęściej nie stosuje działań proekologicznych są dzieci i młodzież.

Analiza wykazała, że mieszkańcy województwa mazowieckiego w najszerszym stopniu stosują zarówno selektywną zbiórkę odpadów, racjonalne używanie energii, nie marnowanie i ochronę wody jak i ochronę przyrody wokół siebie. W ograniczonym stopniu działania te najczęściej prowadzone są w województwie zachodniopomorskim. Zdecydowanie najwięcej osób, które nie

stosują działań proekologicznych zamieszkuje województwo kujawsko-pomorskie. Niezależnie od zakresu stosowania działań proekologicznych wszyscy respondenci dostrzegają odpowiedzialność każdego człowieka za stan środowiska naturalnego. Osoby niestosujące działań proekologicznych częściej niż pozostałe grupy zgadzały się ze stwierdzeniem, że nie ma pilnej potrzeby zmiany podejścia ludzi do środowiska naturalnego na bardziej pozytywny, zmiany klimatu są cykliczne, naturalne i człowiek nie ma na nie wpływu. Oprócz tego preferują one zdecydowanie środowisko miejskie nad środowisko naturalne, informacje na temat zagrożeń ekologicznych nie budzą w nich żadnych uczuć, a kryzys ekologiczny i związane z nim zagrożenia nie wpływają bezpośrednio na ich życie. Osoby niestosujące działań mających na celu ochronę środowiska rzadziej znają pojęcie zrównoważonego rozwoju. Osoby stosujące te praktyki w szerokim zakresie, zdecydowanie częściej posiadają wiedzę na temat ochrony bioróżnorodności. Badani, którzy nie prowadzą działań proekologicznych na co dzień, częściej niż pozostali nie dostrzegają potrzeby ochrony różnorodności biologicznej. Osoby, które stosują w ograniczonym lub w szerokim zakresie działania mające na celu ochronę środowiska częściej zwracają uwagę na stan środowiska naturalnego w swojej miejscowości. Wyrażają oni również częściej niezadowolenie z jego stanu. Im szerszy zakres stosowania działań proekologicznych, tym chętniej respondenci wzięliby udział w akcji ekologicznej. Osoby, które nie stosują działań ekologicznych najczęściej wskazywały, że nie biorą i nie chciałyby brać udziału w akcjach ekologicznych, ponieważ ich nie lubią.

2. Świadomość osobistego wpływu na środowisko

Zdecydowana większość ankietowanych uznała, że to każdy człowiek ponosi odpowiedzialność za stan środowiska naturalnego. Przekonanych o tym było 83,9% ogółu respondentów. Odpowiedzi rozkładały się podobnie wśród badanych ze wszystkich ankietowanych grup, można jednakże zauważyć, że 91,4% urzędników zgadza się z opinią, iż każdy człowiek ponosi w największym stopniu odpowiedzialność za stan środowiska naturalnego, podczas gdy wśród przedsiębiorców i pracowników firm odsetek ten wynosi 77,3%. Niewielka część respondentów przypisuje główną odpowiedzialność władzom państwa, zakładom przemysłowym, czy też władzom miasta.

Respondenci za rzeczy najgorsze dla środowiska naturalnego uznali przede wszystkim brak selektywnej zbiórki odpadów oraz emisję zanieczyszczeń do atmosfery. Wszystkie grupy badanych zgodne były w opinii, że są to największe zagrożenia.

Świadomość osobistego wpływu na środowisko w wielu przypadkach przekłada się na chęć osobistego włączenia się do działań proekologicznych. Wyniki badania wskazały, że najwięcej tego typu działań podejmowanych jest w domu respondentów – wskazało tak 83,2% ankietowanych. Mniej niż połowa respondentów podejmuje wysiłki proekologiczne w miejscu pracy i na zakupach, a niewielki odsetek w podróży lub podczas wypoczynku. Wyniki powyższe należy skorelować z wskazywanymi przez respondentów, regularnie podejmowanymi, działaniami proekologicznymi. Dokręcanie kranów i gaszenie zbędnych żarówek praktykuje ponad 4 na 5 respondentów, chodzenie na zakupy z własną torbą – 59,0%, tymczasem poruszanie się pieszo na niewielkich dystansach, czy korzystanie ze zbiorowych środków transportu już tylko – odpowiednio – 36,3% i 21,5% ogółu badanych.

W kolejnym etapie badania respondentów poproszono o ustosunkowanie się do kilku kwestii, dzięki czemu zebrano informacje określające postawę badanych w zakresie ochrony środowiska. Dzieci i młodzież najczęściej zgadzały się z opiniami, że „kampanie i akcje ekologiczne są ważnymi działaniami ratującymi przyrodę” oraz „bliski kontakt z przyrodą powoduje moje dobre samopoczucie”. Urzędnikom samorządowym, a także przedsiębiorcom i pracownikom firm najbliższa była opinia, że „każdy człowiek swoim zachowaniem może wpływać na środowisko naturalne”. Edukatorzy z kolei uznali, że ze wszystkimi powyższymi kwestiami zgodzić się mogą w równym stopniu. Zdecydowana większość respondentów ze wszystkich badanych grup nie chce

się zgodzić z twierdzeniem, że „nie ma pilnej potrzeby zmiany podejścia ludzi do środowiska naturalnego na bardziej pozytywne”.

3. Osobisty plan rozwoju zrównoważonego

Z pojęciem osobistego planu rozwoju zrównoważonego spotkało się dotąd tylko 18,6% ogółu ankietowanych. Na tle pozostałych grup wyróżniają się urzędnicy samorządowi, wśród nich na znajomość tego pojęcia wskazało 32,4% badanych. Z uwagi na niewielką znajomość pojęcia, respondentów poproszono o skorzystanie z przygotowanej listy i wybór stwierdzenia, które ich zdaniem najbardziej oddaje sens zrównoważonego rozwoju. Zdecydowana większość respondentów ze wszystkich badanych grup kojarzy go z rozwojem cywilizacyjnym przy poszanowaniu człowieka i środowiska, a tylko 13,1% ogółu z rozwojem, który „na pierwszym miejscu stawia przyrodę”.

4. Bioróżnorodność

Respondentów poproszono również o zapoznanie się z przygotowaną definicją bioróżnorodności. Po zapoznaniu się z pojęciem większość ankietowanych uznała, że nie wie w jaki sposób należy chronić bioróżnorodność. Na tle pozostałych grup badanych wyróżniali się urzędnicy samorządowi – 68,8% z nich uznało, że posiada wiedzę w zakresie ochrony bioróżnorodności.

Dwie trzecie badanych uznało, że to każdy człowiek odpowiedzialny jest za ochronę różnorodności biologicznej. 14,3% respondentów wskazało na ekologów, a 11,0% na władze państwa. Do odpowiedzialności każdego człowieka najbardziej sceptycznie podchodzili przedsiębiorcy i pracownicy firm – wśród nich odsetek wskazań tej odpowiedzi, na tle pozostałych grup, był najmniejszy i wynosił 53,5%. W odróżnieniu od innych badanych relatywnie wielu ankietowanych z tej grupy przypisywało odpowiedzialność władzom państwa – 20,3%.

Ankietowani wskazali ponadto działania, które – w ich opinii – pomagają skutecznie chronić bioróżnorodność. Badani ze wszystkich grup największe pozytywne znaczenie przypisują tworzeniu parków i rezerwatów przyrody. Odnotowano również wypowiedzi, że wypalanie łąk w najmniejszym stopniu przyczynia się do tej ochrony. Niewielki odsetek badanych samodzielnie podejmuje działania na rzecz ochrony bioróżnorodności. Zdecydowana większość badanych nie podejmuje takich działań, gdyż nie posiada wiedzy o tym, co można w tym zakresie zrobić. Stosowanie praktyk mających na celu ochronę bioróżnorodności najpowszechniejsze jest wśród urzędników samorządowych (28,9% z nich działa w ten sposób), najmniej powszechne natomiast wśród dzieci i młodzieży (5,5%).

5. Racjonalne używanie zasobów

Zdecydowana większość respondentów racjonalnie używa zasobów – 92,3% racjonalnie używa energii, 92,0% nie marnuje i chroni wodę, a 82,9% racjonalnie gospodaruje odpadami. Grupą, która w największym stopniu oszczędza energię, nie marnuje wody i racjonalnie gospodaruje odpadami są urzędnicy samorządowi. Z kolei grupa, która w największym stopniu nie wie, co można zrobić w tym zakresie, to dzieci i młodzież.

Wśród powodów racjonalnego używania energii respondenci ze wszystkich grup najczęściej wymieniali oszczędność i chęć ochrony środowiska, ponad połowa dzieci i młodzieży robi to również z „przyzwyczajenia”. Najpopularniejszymi sposobami oszczędzania energii są: korzystanie z energooszczędnych żarówek i wyłączanie światła po wyjściu z pokoju – odpowiednio 85,8% i 82,1%. Bardzo niewielki odsetek badanych oszczędza energię korzystając z odnawialnych źródeł energii – 8,4%.

Oszczędność i chęć ochrony środowiska w największym stopniu motywują badanych ponadto do nie marnowania wody. Podobnie jak w przypadku energii, duży odsetek dzieci i młodzieży robi to z „przyzwyczajenia” i ta motywacja przeważa wśród nich nad chęcią ochrony środowiska.

Respondenci najczęściej oszczędzają wodę dokładnie dokręcając krany i nie puszczając wody podczas mycia zębów – odpowiednio 79,0% i 70,7% ogółu.

Najważniejszą motywacją do racjonalnego gospodarowania odpadami jest, dla respondentów ze wszystkich badanych grup, chęć ochrony środowiska. Drugą najważniejszą motywacją dla dzieci i młodzieży oraz edukatorów było „przyzwyczajenie”, zaś dla urzędników oraz przedsiębiorców i pracowników firm – oszczędność. Najpopularniejszymi sposobami zmniejszenia ilości zużywanych odpadów jest ich segregacja oraz ponowne wykorzystywanie toreb i opakowań – odpowiednio 89,0% i 73,5% badanych podejmuje takie działania. Relatywnie niewielu ankietowanych wybiera jednakże produkty z przetworzonych odpadów – 20,7%.

6. Ogólne postawy w zakresie ochrony środowiska

Większość respondentów wyraża zadowolenie ze stanu środowiska naturalnego w swojej miejscowości. Najbardziej zadowoleni są urzędnicy samorządowi, najmniej zaś edukatorzy. W świetle wyników badania, stwierdzić można również, że najbardziej zadowoleni ze stanu środowiska naturalnego w swojej miejscowości są mieszkańcy województwa lubuskiego, największe zastrzeżenia w tym względzie mają z kolei mieszkańcy województw śląskiego i świętokrzyskiego.

W ogólnym ujęciu większość badanych wskazała, że edukacja ekologiczna w ich miejscu zamieszkania jest prowadzona. Województwami, w których w największym stopniu – zdaniem respondentów – prowadzona jest edukacja ekologiczna (na wąską bądź na szeroką skalę) są województwa: łódzkie, małopolskie oraz zachodniopomorskie. Natomiast aż 48,4% mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego uznała, że w miejscowościach z tego regionu edukacja ekologiczna nie jest prowadzona.

Wyniki badania wskazują, że większość badanych skłonna jest poświęcić swój wolny czas na działanie na rzecz środowiska naturalnego. Najbardziej entuzjastycznie do tej kwestii podeszli urzędnicy – 87,0% z nich poświęciłoby swój czas wolny. Najmniej skłonni do poświęcania swojego wolnego czasu są przedsiębiorcy i pracownicy firm – 51,1%. Jedną z form działania na rzecz środowiska mogłaby być akcja ekologiczna. Chęć wzięcia w niej udziału deklarowało 65,2% ogółu badanych. Najchętniej w akcje ekologiczne angażują się urzędnicy samorządowi (87,5% z nich bierze lub wzięłoby w nich udział), natomiast przedsiębiorcy i pracownicy firm najczęściej nie mają czasu na takie akcje (udziela się tylko 42,2%).

Edukatorzy, urzędnicy samorządowi oraz przedsiębiorcy i pracownicy firm najchętniej wzięliby udział w akcji sprzątnięcia okolicy. Dzieci i młodzież z kolei najbardziej interesowałaby akcja sadzenia drzew. Wśród działań, które prowadzi Fundacja Nasza Ziemia, respondenci najczęściej wykazywali się znajomością akcji „Sprzątnięcie świata”, a ponad jedna trzecia badanych rozpoznawała ponadto program „Czysta Gmina”.

Pełny raport z badania zamieszczony jest na stronie internetowej Fundacji Nasza Ziemia, w opisie Kampanii na rzecz Rozwoju Zrównoważonego:

www.naszaziemia.pl/programy/kampania-na-rzecz-rozwoju-zrownowazonego-2011-2014/badanie

Więcej informacji:

Sławek Brzózek

koordynator Kampanii i wiceprezes Zarządu Fundacji Nasza Ziemia

slawek@naszaziemia.pl, tel. 501 535 032

